

Τὴν γειτονικὴν Θεσσαλονικὴν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν ἐπολιορκήσας τῇ 1430 Μουράτ ὁ Β΄, ὅστις προσεκάλεσε τρεῖς τοὺς πολιορκουμένους πρὸς παράδοσιν ὑπισχνόμενος ἐνδίκως, ὅτι θέλει φεισθῆ τῆς πόλεως καὶ τῶν κατοίκων, ἀλλὰ οἱ Ἑνετοὶ δὲν ἤθελον νὰ ἀκούσῃσι περὶ παραδόσεως. Τότε ὁ Σουλτάν Μουράτ «ἐκήρυξε διὰ τῆς σάλπιγγος λέγων, ἰδοὺ δίδωμι πάντα τὰ ἐν τῇ » πόλει ταύτῃ ὑμῖν, ἄνδρας, γυναῖκας, παιδιά, ἄργυρον, χρυσόν, » μόνον τὴν πόλιν ἐμοὶ ἄφετε». Ἀλωθείσης τῆς πόλεως, ἤρχισαν ἡ φρίκη τῆς λαφυραγωγίας καὶ αἰχμαλωσίας τῶν κατοίκων ἐν μέσῳ ὄδυρμου τῶν γυναικῶν καὶ παιδίων, συμποσωθέντων τῶν αἰχμαλώτων εἰς ἑπτακισχιλίους περίπου. Ἐκ τῶν αἰχμαλώτων οἱ μὲν ἐλυτρώθησαν ὑπὸ περιόικων συγγενῶν καὶ φίλων, οἱ δὲ ἐπωλήθησαν ἢ ἀπῆχθησαν ὡς δοῦλοι ὑπὸ τῶν νικητῶν, μέρος δὲ τοῦ πληθυσμοῦ φαίνεται φυγαδευθὲν πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς πόλεως ὅπως μὴ ἐπανεέλθῃ πλέον. Εἰς τοὺς λυτρωθέντας ἐπέτρεψεν ὁ Σουλτάνος νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν **καταγράφας** δὲ λεπτομερῶς τὴν ἀκίνητον περιουσίαν ἤτοι **οἰκίας** καὶ **ἀγροὺς**, τῇ συνδρομῇ αὐτῶν τῶν κατοίκων, **ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἰδιοκτησίαν**, τῶν **ἐπανακαμψάντων** εἰς τὴν πόλιν καὶ καταλαβόντων τὰ ἑαυτῶν κτήματα, **ἐδήμεισε** δὲ τὰ ἐκ τῶν ἀπολεσθέντων κατοίκων ἀδέσποτα καταστάνα, τὰ ὅποια ἀπένειμεν εἰς τοὺς ἐκ τῶν περιχώρων (Γενητζὲ Βαρδάρ) συνοικισθέντας Ὀθωμανούς. Τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰς Μονὰς μετὰ τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν κατ' ἀρχὰς δὲν ἔθιξεν ὁ Σουλτάνος, ἐπανελθὼν ὁμοίως μετὰ διετίαν καὶ μετὰ τὸν συνοικισμόν τῶν ἐκ τῶν περιχώρων Ὀθωμανῶν, διέταξεν ἄλλως τὰ κατ' αὐτάς. Κατέσχεν ἀπάσας τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰς Μονὰς μετὰ τῶν εἰσοδημάτων καὶ κτημάτων αὐτῶν, δωρήσας τὰ σπουδαιότερα τούτων εἰς ἐμπίστους ἢ μεταβαλὼν εἰς Τσαμία καὶ σχολεῖα (μενδρεσέδες). Εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἀφήκεν ἐπὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἐπισκόπου, μόνον τέσσαρας μικρὰς Ἐκκλησίας, μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τὴν τοῦ μυροβλήτου Ἀγίου Δημητρίου.¹

¹ Μιχαὴλ Δούκα, ὡς ἄνω σελ. 200 καὶ ἑξῆς.— Zinkeisen ὡς ἄνω I 566-568 καὶ τὰς παρ' αὐτῷ βυζαντινὰς πηγὰς.— Χάμερ Ἱστορ. τῆς Ὀθωμ. Αυτοκρατορ.

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονικῆς ἀπέστειλε μέρος τοῦ στρατοῦ του ὁ Σουλτάνος ἐναντίον τῶν Ἰωαννίνων, τὰ ὅποια διὰ συνθηκολογίας, παρεδόθησαν εἰς τοὺς Τούρκους τῇ 1431. Πρὸ τῆς παραδόσεως ἀπηύθυνεν ὁ πολιορκῶν αὐτὰ Σινὰν πασῆς πρὸς τὸν Μητροπολίτην καὶ τοὺς **Ἀρχοντας** τῶν Ἰωαννίνων τὴν συνήθη πρὸς παράδοσιν πρόσκλησιν Ἑλληνιστῶν, ἔχουσαν ἐν τοῖς οὐσιωδέστεροις μέρεσιν οὕτω: «Νὰ ἤξεύρητε ὅτι μᾶς ἔστειλεν ὁ μέγας » αὐθέντης νὰ παραλάβωμεν τοῦ Δούκα τὸν τόπον καὶ τὰ κάστρη » του. Καὶ ὤρισέν μας γοῦν οὕτως ὅτι ὅποιον κάστρον καὶ χώρα » προσκυνήσει μὲ τὸ καλὸν νὰ μηδὲν ἔχη κανένα φόβον, οὔτε » κακὸν, οὔτε κουρσεμὸν, ἀλλ' οὔτε κανέναν χαλασμόν καὶ ὅποιον » κάστρον καὶ χώρα δὲν προσκυνήσει, ὤρισε νὰ τὰ καταλύσω καὶ » νὰ τὰ χαλάσω ἐκ θεμελίων, ὡσπερ ἐποίησα καὶ τὴν Θεσσαλο- » νικην. Διὰ τοῦτο γράφω σας καὶ λέγω, ὅτι νὰ προσκυνήσετε μὲ » τὸ καλὸν καὶ μηδὲν πλανηθῆτε εἰς τῶν Φράγκων τὰ λόγια, ὅτι » τίποτε δὲν σᾶς θέλουν ὠφελῆσαι, πλὴν θέλουν σᾶς χαλάσει, » καθὼς ἐχάλασαν καὶ τοὺς Θεσσαλονικαίους. Καὶ ἔνεκεν τούτου » ὁμνύω σας εἰς τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν προφήτην Μωάμεθ » καὶ εἰς τὰ ἑπτὰ μουσάφια καὶ τοὺς ρκδ χιλιάδες προφήτας τοῦ » Θεοῦ καὶ εἰς τὸ σπαθὶ ὅπου ζώνομαι... ὁ Μητροπολίτης νὰ ἔχη » τὴν κρίσιν του τὴν Ῥωμαϊκὴν καὶ ὅλα του τὰ ἐκκλησιαστικὰ » δικαιώματα. Οἱ **ἄρχοντες**, ὅσοι ἔχουν τιμάρια, πάλιν νὰ τὰ » ἔχωσι **τὰ γονικά τους, τὰ ὑποστατικά τους** καὶ τὰ πράγ- » ματά τους ὅλα νὰ τὰ ἔχουν χωρὶς τινος λόγον. Καὶ ἄλλα εἴτι » ζητήματα θέλετε ζητήσει νὰ σᾶς τὰ δώσωμεν. Εἰ δὲ καὶ σταθῆτε » πεισματικοὶ καὶ δὲν προσκυνήσητε μὲ τὸ καλὸν νὰ εἰξεύρετε, ὅτι » ὡσπερ ἐδιαγουμήσαμεν τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ ἐχαλάσαμεν ταῖς » ἐκκλησίαις καὶ ἐρημώσαμεν καὶ ἀφανίσσαμεν τὰ πάντα, οὕτω » θέλομεν χαλάσει καὶ ἐσᾶς καὶ τὰ πράγματά σας καὶ τὸ κρίμα νὰ

μετάφρ. Κροικιδῶ Β΄ 91-96.— Παπαρηγοπ. Ἑλλην. Ἱστορ. Β΄ 312-313.— Τῇ 1522 ἐκστρατεύσας ὁ Σουλταϊμάν Α΄ κατὰ τῆς Ρόδου ἐκήρυξε: «Πέτρα καὶ γῆ ἀνήκουσιν εἰς τὸν Πατισάχ, αἷμα δὲ καὶ πλοῦτη εἰς τοὺς στρατιώτας» Τρ. Εὐαγγελίδου Ἱστορ. τῆς Ὀθωμ. Αυτοκρ. 6. 348.